

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Проректор з навчально-методичної роботи

Карина НЕМАЙКА ІГО

Світове господарство і міжнародні економічні відносини

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань *07 Управління та адміністрування*
Спеціальність *073 Менеджмент*
Освітній рівень *перший (бакалаврський)*
Освітня програма *Міжнародний менеджмент*

Статус дисципліни

обов'язкова

Мова викладання, навчання та оцінювання

українська

Завідувач кафедри
міжнародної економіки і менеджменту

Надія ПРОСКУРНИНА

Харків
2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри міжнародної економіки і менеджменту
Протокол № 2 від 09.09.2021 р.

Розробники:

Бестужева С. В., к.е.н., доц. кафедри міжнародної економіки і менеджменту

Козуб В. О., к.е.н., проф. кафедри міжнародної економіки і менеджменту

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Міжнародні економічні відносини є функціональною системою реалізації економічних інтересів суб'єктів міжнародного бізнесу за допомогою специфічних методів, принципів, інструментів, які притаманні інтернаціональному рівню взаємодії.

Системна трансформація економіки України є важливою передумовою формування ефективної моделі міжнародних економічних відносин країни з зовнішнім світом. У той же час реформування національної економіки не можливе без розв'язання завдань оптимізації системи міжнародної економічної діяльності, яка є і компонентом системи господарювання, і потужним каталізатором його подальшого розвитку. Тому ефективність зовнішньоекономічних зв'язків України залежить від виявлення та швидкого реагування на зміни у світовому господарстві, поглибленого вивчення їх причин та наслідків.

Метою викладання навчальної дисципліни «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» є формування системи знань, умінь і практичних навичок щодо теоретичних засад та методико-практичного інструментарію міжнародних економічних відносин.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	4
Форма підсумкового контролю	залік

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Вступ до фаху	Митно-тарифне регулювання ЗЕД
Макро- і мікроекономіка	ЗЕД підприємства
Теорія організації	Міжнародні комерційні операції
Всесвітня історія	Міжнародний бізнес-аналіз
	Міжнародні фінанси
	Міжнародний маркетинг

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	РН3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	РН3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
СК4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними	РН3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
СК1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.	РН4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
СК1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.	РН5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.
СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища	РН7. Виявляти навички організаційного проектування.
СК1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.	РН8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності

Компетентності	Результати навчання
	організації.
СК5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту,	РН9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.
СК4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.	РН10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.
СК5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту,	РН19. Розробляти й обґрунтовувати розвиток зовнішньоекономічної діяльності на макро- мезо- та мікрорівнях управління.
СК 17. Здатність до оцінки та прогнозування розвитку міжнародної діяльності на макро- мезо- та мікрорівнях управління	РН19. Розробляти й обґрунтовувати розвиток зовнішньоекономічної діяльності на макро- мезо- та мікрорівнях управління
СК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.	РН21. Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати ефективність міжнародної діяльності підприємств, застосовуючи знання новітніх управлінських технологій та механізмів організації й управління експортним потенціалом підприємства.
СК 16. Здатність здійснювати комплексний аналіз міжнародної діяльності підприємства із використанням сучасних інформаційних технологій.	РН21. Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати ефективність міжнародної діяльності підприємств, застосовуючи знання новітніх управлінських технологій та механізмів організації й управління експортним потенціалом підприємства.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади формування та розвитку міжнародних економічних відносин

Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «Світове господарство і міжнародні економічні відносини»

1.1. Теоретичні підходи до визначення сутності світового господарства та міжнародних економічних відносин.

Історичні аспекти дослідження системи міжнародних економічних відносин (МЕВ). Сутність, об'єкт та предмет вивчення навчальної дисципліни. Чинники формування міжнародних економічних відносин. Взаємозв'язок міжнародних економічних відносин з іншими економічними науками.

1.2. Рівні розвитку світового господарства та міжнародних економічних відносин: функціональні, економічні, територіальні, за суб'єктами діяльності.

Рівні розвитку міжнародних економічних відносин: макро-, мікро- і наднаціональний. Суб'єкти МЕВ та їх характеристика. Особливості дослідження світового господарства та МЕВ.

1.3. Форми міжнародних економічних відносин.

Форми міжнародних економічних відносин: міжнародна торгівля, міжнародне науково – технічне співробітництво, міжнародне виробничо-інвестиційне співробітництво, міжнародна міграція робочої сили, міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини, міжнародна економічна інтеграція та їх загальна характеристика. Рівні розвитку форм МЕВ: міжнародні економічні контакти, міжнародна економічна взаємодія, міжнародне економічне співробітництво, міжнародна економічна інтеграція. Елементи системи МЕВ. Загальні та

специфічні принципи розвитку МЕВ.

1.4. Методи вивчення та дослідження міжнародних економічних відносин.

Методологічна база дослідження МЕВ. Наукові та ненаукові методи пізнання явищ світової економіки. Особливості використання методів аналізу і синтезу, індукції та дедукції, наукової абстракції, історичного і логічного порівняння та узагальнення, функціонально-структурного аналізу та економічного моделювання для пізнання субстанціональної основи міжнародних економічних відносин. Особливості розвитку сучасних МЕВ.

1.5. Середовище МЕВ та характеристика факторів, що його формують.

Сутність та особливості середовища МЕВ. Загальна характеристика політико-правового, міжнародного економічного, соціально-культурного та інфраструктурного середовища розвитку МЕВ.

Тема 2. Світове господарство та особливості його розвитку

2.1. Світове господарство як цілісна економічна система.

Теоретичні підходи щодо визначення сутності світового господарства. Субстанціональна основа світового господарства. Кількісний та якісний аспекти аналізу світогосподарських зв'язків. Ознаки світового господарства як цілісної економічної системи. Етапи становлення світового господарства. Основні структурні елементи світового господарства.

2.2. Структура світового господарства.

Суб'єкти світового господарства та рівні їх економічної взаємодії. Критерії виділення підсистем світового господарства. Основні типи країн і їх економічні об'єднання в міжнародній економіці. Стандартні класифікації країн у міжнародній економіці.

2.3. Рівень економічного розвитку країни і її участь у світовому господарстві.

Чинники посилення взаємозалежності та взаємодії країн: загальнолюдські потреби, інтереси та цілі, на основі яких формуються загальносвітові економічні процеси та явища. Економічні інтереси національно відособлених суб'єктів МЕВ. Загальнонаціональні та міждержавні інтереси. Економічні закони та їх об'єктивний характер. Основні економічні закони МЕВ.

2.4. Протиріччя у світовому господарстві.

Причини нерівномірності економічного розвитку країн в сучасній міжнародній економіці. Джерела виникнення протиріч у світовому господарстві. Види протиріч: зовнішні, внутрішні. Особливості механізму вирішення протиріч між суб'єктами міжнародних економічних відносин.

Тема 3. Міжнародний поділ праці – матеріальна основа світового господарства

3.1. Сутність і роль міжнародного поділу праці (МПП) в системі міжнародних економічних відносин.

Сутність та види міжнародного поділу праці. Передумови міжнародного поділу праці. Напрями розвитку МПП за родом діяльності: вертикальний та горизонтальний.

3.2. Фактори розвитку і поглиблення міжнародного поділу праці.

Класифікація факторів розвитку міжнародного поділу праці. Загальна характеристика природно-географічних, соціально-економічних та науково-технічних факторів, що впливають на розвиток МПП. Визначення ступеню впливу факторів на поглиблення міжнародного поділу праці.

3.3. Форми прояву і реалізації міжнародного поділу праці.

Міжнародна спеціалізація та міжнародна кооперація виробництва. Поняття «міжнародноспеціалізована галузь» та «міжнародноспеціалізована продукція». Основні показники рівня міжнародної спеціалізації галузі. Види та основні форми міжнародного виробничого кооперування: створення спільних підприємств, реалізація спільних програм, договірна спеціалізація. Сфери міжнародного виробничого кооперування.

3.4. Проблеми і передумови участі України в МПП.

Галузеві та регіональні пріоритети міжнародної спеціалізації України. Участь України в міжнародних коопераційних зв'язках.

Тема 4. Міжнародна торгівля як провідна форма міжнародних економічних відносин

4.1. Теорії міжнародної торгівлі.

Класичні концепції міжнародної торгівлі. Теорія меркантилізму. Теорії абсолютних та порівняльних переваг. Теорія факторів виробництва. Неокласичні та альтернативні теорії міжнародної торгівлі, їх значення в міжнародній торгівлі. Теорія Хекшера-Оліна. Парадокс Леонтьєва. Теорема Столпера-Самуельсона. Гіпотеза Ліндера. Теорема Рибчинського. Теорія життєвого циклу Р. Верона. Теорія ефекту масштабу П. Кругмана. Теорія конкурентних переваг. Теорія міжгалузевої торгівлі.

4.2. Сутність та структура міжнародної торгівлі.

Сутність та роль міжнародної торгівлі у системі МЄВ. Найважливіші характеристики міжнародної торгівлі: загальний обсяг (товарообіг); товарна структура; географічна структура. Основні показники міжнародної торгівлі. Чинники зростання міжнародної торгівлі.

4.3. Організаційні форми міжнародної торгівлі.

Механізм міжнародної торгівлі. Форми міжнародної торгівлі. Якісні розходження між товарами й послугами. Зовнішня торгівля. Специфічні ознаки міжнародної торгівлі послугами. Міжнародні товарні класифікації і номенклатури. Підходи до класифікації послуг. Методи торгівлі. Види посередницьких операцій. Сутність міжнародної біржової торгівлі. Класифікація міжнародних товарних бірж. Види та особливості проведення біржових операцій. Міжнародна аукціонна торгівля: сутність, головні центри та специфіка проведення. Міжнародні торги: сутність, види та порядок проведення. Особливості організації міжнародної ярмаркової та виставкової діяльності. Класифікація міжнародних ярмарок та виставок.

4.4. Особливості ціноутворення в міжнародній торгівлі.

Сутність та особливості формування світової ціни. Фактори, які впливають на формування та рівень цін на світовому ринку. Класифікація цін у міжнародній торгівлі. Методи встановлення зовнішньоторговельних цін. Методика розрахунку експортних та імпорتنих цін.

4.5. Основні тенденції в міжнародній торговельній політиці.

Політика вільної торгівлі та політика протекціонізму: економічні й політичні аргументи їх використання. Тарифне регулювання зовнішньої торгівлі: цілі та інструментарій. Сутність та класифікація мит. Економічні наслідки використання мит у зовнішній торгівлі. Митна вартість товару. Визначення ефективного митного тарифу. Оптимальний та заборонений імпорتنий тариф. Тарифна ескалація. Нетарифне регулювання зовнішньої торгівлі: цілі та інструментарій. Методи кількісних обмежень обсягів зовнішньоторговельних операцій: квотування, ліцензування, «добровільне обмеження експорту». Методи прихованого протекціонізму. Фінансові методи регулювання зовнішньої торгівлі: експортне кредитування, експортне субсидування, демпінг.

4.6. Регулювання міжнародних торговельних відносин.

Рівні регулювання міжнародної торгівлі. Види державного регулювання міжнародної торгівлі: одностороннє; двостороннє; багатостороннє. Діяльність міжнародних торговельних організацій. Базові принципи торговельних відносин між державами. Перетворення ГАТТ на Світову організацію торгівлі (СОТ). Значення торговельних угод у сучасних умовах. Діяльність Міжнародної торговельної палати.

4.7. Україна в міжнародній торгівлі.

Галузеві та геополітичні пріоритети розвитку зовнішньої торгівлі України. Аналіз та оцінювання товарної та географічної структури зовнішньої торгівлі України.

Тема 5. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво

5.1. Міжнародний рух капіталу: сутність, умови та форми.

Основні причини міжнародного руху капіталу. Міжнародна платіжна позиція країни. Класифікація форм міжнародного руху капіталу. Офіційний та приватний капітал. Підприємницький та позиковий капітал. Довгостроковий, середньостроковий та короткостроковий капітал. Прямі та портфельні іноземні інвестиції.

5.2. Прямі іноземні інвестиції: сутність, склад, причини та наслідки.

Сутність та характеристика прямих інвестицій. Види іноземних інвестицій. Склад прямих зарубіжних інвестицій. Основні форми підприємств з іноземними інвестиціями. Фактори, що впливають на пряме іноземне інвестування. Переваги та недоліки прямого іноземного інвестування. Особливості структури прямих інвестицій в економіку України: проблеми, тенденції, перспективи.

5.3. Транснаціональні корпорації (ТНК) як головні суб'єкти міжнародної виробничої та інвестиційної діяльності,

Транснаціональний бізнес: сутність, еволюція, сучасна стратегія. Критерії належності певної корпорації до ТНК. Роль внутрішньокорпоративного обміну. Характерні риси ТНК. Індекс транснаціональності. Теоретичне обґрунтування мотивів, механізму та економічних вигод від інвестиційної діяльності. Форми транснаціоналізації. Регулювання діяльності ТНК.

5.4. Портфельні іноземні інвестиції: причини, сутність та види.

Сутність та характеристика портфельних інвестицій. Особливості портфельного інвестування. Суб'єкти та об'єкти портфельного інвестування. Види іноземних портфельних інвестицій. Види цінних паперів. Особливості обігу цінних паперів. Переваги та недоліки портфельного інвестування. Фінансові інструменти світового ринку портфельних інвестицій. Фондові ринки. Інструменти портфельного інвестування. Тенденції розвитку портфельного інвестування в країнах світу. Фондові індекси. Український фондовий ринок: сучасний стан та перспективи розвитку.

5.5. Міжнародні фінансові ринки та рух капіталу.

Сутність та характерні риси світового фінансового ринку. Структуру світового фінансового ринку. Головні елементи світового фінансового ринку: валютний ринок, ринок боргових зобов'язань, ринок титулів (прав) власності, ринок похідних фінансових інструментів, їх характеристика. Міжнародні фінансові центри, передумови їх функціонування.

5.6. Інвестиційний клімат країни: сутність, фактори формування та складові елементи.

Інвестиційний клімат, інвестиційний потенціал: сутнісні характеристики. Методичні підходи щодо оцінки інвестиційного клімату країни. Інвестиційний ризик: сутність та причини виникнення. Методи зниження інвестиційного ризику.

5.7. Регулювання міжнародної інвестиційної діяльності: суть, його цілі, інструменти.

Система регулювання міжнародної інвестиційної діяльності. Форми, інструменти і методи державного регулювання міжнародного інвестування. Аналіз різних систем регулювання міжнародної інвестиційної діяльності. Визначення інвестиційної позиції країни. Заходи з реформування системи міжнародного інвестиційного співробітництва.

Тема 6. Міжнародна міграція робочої сили

6.1. Міжнародна міграція робочої сили: сутність, складові, види та фактори впливу.

Сутність та спонукальні причини міграції населення. Трудова міграція населення та її напрями: еміграція, імміграція. Види міжнародної міграції робочої сили та їх характеристика. Головні напрями та центри концентрації робочої сили. Показники кількісної оцінки міжнародної міграції робочої сили.

6.2. Економічні наслідки міжнародної міграції робочої сили

Сучасні потоки міжнародної міграції. Відмітні риси сучасної міжнародної міграції. Соціально-економічні наслідки міжнародної трудової міграції для всіх учасників цих процесів. Некономічні наслідки міграції.

6.3. Особливості формування та функціонування світового ринку праці.

Передумови формування сучасного світового ринку праці. Історичні етапи міжнародного переміщення робочої сили. Роль НТР у розвитку міграції робочої сили, наукових та інженерно-технічних кадрів. Загальні закономірності створення світового ринку робочої сили, головні регіони і центри її міжнародного тяжіння й експорту. Міжнародні монополії і ринок праці. Форми і засоби експлуатації робочих-іммігрантів. Вплив міжнародної економічної інтеграції на інтернаціоналізацію ринку праці.

6.4. Державне і міжнародне регулювання трудової міграції.

Засади регулювання міжнародної міграції: одно-, двох-, та багатосторонні. Основні напрямки регулювання міграційних процесів. Уніфікація трудового законодавства. Державна міграційна політика: еміграційна та імміграційна. Міжнародна організація праці (МОП), Міжнародна організація з питань міграції (МОМ) та їх роль у вирішенні питань безробіття і захисту прав трудящих. Програми стимулювання еластичності ринку праці і забезпечення зайнятості населення.

6.5. Україна в процесах міжнародної міграції робочої сили.

Передумови посилення міграційних процесів в Україні. Основні канали трудової міграції громадян України. Економічні наслідки міграційних процесів для України. Особливості еміграційної та імміграційної політики України.

Тема 7. Міжнародний науково-технічний обмін

7.1. Технологія як товар і як фактор виробництва.

Особливості знань, як економічного ресурсу. Сутність та головні передумови розвитку міжнародних науково-технічних відносин. Основні форми реалізації науково-технічних досягнень: міжнародна передача технології та міжнародне технічне сприяння. Сутність та носії технології у міжнародній економіці. Сутність міжнародного трансферту технологій та його вартісна оцінка. Поняття технологічної місткості ринку.

7.2. Правові форми захисту міжнародної передачі технологій.

Необхідність правового захисту передачі технологій. Класифікація правових форм захисту технологій: патенти, ліцензії, копірайт, торгова марка. Особливості механізму патентування. Види ліцензій: патентна і безпатентна, проста, виключна і повна.

7.3. Міжнародні комерційні та некомерційні науково-технічні зв'язки.

Інституціональні елементи світового ринку технологій. Способи некомерційної передачі технології: участь у симпозиумах, конференціях, семінарах. Форми передачі технології на комерційній основі: патентні угоди, ліцензійні угоди, «ноу-хау», інжиніринг, франчайзинг. Ліцензійна торгівля як провідна форма міжнародного трансферту технологій. Ліцензійна угода: сутність, структура. Форми ліцензійних винагороджень: роялті, паушальний платіж, участь у прибутку ліцензіата, участь у власності ліцензіата. Канали передачі технологій: внутріфірмовий; міжфірмовий. Організаційні види технічного сприяння.

7.4. Міжнародне регулювання ринку технологій.

Угоди, програми та міжнародні організації, які стимулюють розвиток ринку технологій. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС) СОТ. Програма розвитку ООН (ПРООН). Діяльність Європейської патентної організації (ЄПО) та Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ).

7.5. Україна на міжнародному ринку технологій.

Особливості макроекономічної політики України у сфері науково-технічного співробітництва. Основні цілі організаційного регулювання науково-технічних напрямів зовнішньоекономічної політики держави. Аналіз фінансового забезпечення науково-технічних досліджень. Участь України у міжнародних науково-технічних програмах.

Змістовий модуль 2. Інституційні засади розвитку світового господарства в

умовах глобалізації та міжнародної економічної інтеграції

Тема 8. Світова валютна система. Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини

8.1. Світова валютна система: етапи формування та розвитку, структура та принципи організації.

Сутність та елементи валютної системи. Етапи формування та розвитку світової валютної системи. Сутність, структура та принципи організації світової та національної валютної системи: загальні підходи та принципові відмінності.

8.2. Валютний курс як елемент світової валютної системи.

Валютний курс: сутність і види. Системи валютних курсів: фіксовані курси, кероване плавання, вільне плавання, цільові зони, комбінована система валютних курсів. Чинники впливу на формування валютного курсу: структурні та кон'юнктурні. Поняття валютного котирування. Пряме і обернене валютне котирування. Розрахункові види валютного курсу. Номінальний та реальний валютний курс. Визначення номінального ефективного та реального ефективного валютного курсу. Еластичність попиту та пропозиції іноземної валюти: сутність і вплив на торговий баланс країни. Принципи, форми та інструменти валютної політики держав з відкритою економікою.

8.3. Платіжний баланс країни: сутність, структура.

Поняття платіжного балансу та принципи його складання. Структура платіжного балансу: баланс поточних операцій та баланс руху капіталу. Особливість кореспонденції рахунків у платіжному балансі країни. Статистична та аналітична форма платіжного балансу. Методи регулювання платіжного балансу. Нестабільність міжнародних розрахунків і основні проблеми платіжних балансів країн світу.

8.4. Міжнародні кредитні відносини: сутність та форми.

Міжнародні кредитні відносини. Міжнародний кредит: сутність та принципи поверненості; терміновості; платності; забезпеченості, цільового використання. Форми міжнародного кредиту: зв'язані, фінансові, зовнішні, внутрішні, забезпечені та бланкові, готівкові, акцептні кредити, депозитні сертифікати, облігаційні позики. Особливості кредитування зовнішньої торгівлі: кредитування експорту та імпорту. Класифікація кредитів у зовнішній торгівлі. Сучасні методи фінансування експорту: факторинг, форфейтинг, лізинг.

8.5. Україна в системі міжнародних валютно-фінансових відносин.

Регулювання світових фінансово-валютних відносин на сучасному етапі з боку міжнародних організацій: Міжнародний валютний фонд (МВФ), Група Світового банку. Форми, структура і масштаби зовнішньої заборгованості країни. Інструменти управління зовнішнім боргом країни. Проблема заборгованості і значення іноземних кредитів для економічного розвитку України.

Тема 9. Міжнародна економічна інтеграція

9.1. Сутність, головні передумови та цілі міжнародної економічної інтеграції.

Сутність та ознаки міжнародної економічної інтеграції. Головні передумови міжнародної економічної інтеграції: економічна та географічна близькість, спільність проблем, демонстраційний ефект, «ефект доміно». Механізм інтеграції. Горизонтальна і вертикальна інтеграція на макрорівні. Основні чинники, що забезпечують господарський ефект інтеграції.

9.2. Типи інтеграційних об'єднань.

Етапи розвитку інтеграційних процесів на макрорівні і їх характеристика: преференційні торгові угоди, зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз, політичний союз.

9.3. Оцінка міжнародних інтеграційних процесів.

Умови створення економічного інтеграційного угруповання країн: політико-правові, економічні, соціально-культурні та інфраструктурні. Шляхи формування економічних інтеграційних угруповань країн світу. Процеси інтеграції та дезінтеграції у сучасному світі. Рівні розвитку інтеграції. Найважливіші об'єктивні передумови розвитку міжнародних регіональних інтеграційних процесів. Економічні наслідки інтеграції країн. Статичний та динамічний ефекти міжнародної економічної інтеграції. Ефект створення торгівлі. Ефект відхилення торгівлі.

9.4. Сучасні інтеграційні угруповання країн.

Особливості розвитку західноєвропейської інтеграції. Європейський союз та Європейська асоціація вільної торгівлі. Розвиток інтеграційних процесів у Північноамериканському регіоні та Латинській Америці. Економічна інтеграція в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, Азії та Африці. Інтеграційні процеси в країнах СНД: об'єктивні передумови та перспективи розвитку.

9.5. Україна в світових та регіональних інтеграційних процесах.

Основні завдання та умови європейської інтеграції України. Розвиток торговельно-економічних зв'язків із країнами Європи. Україна в системі єврорегіонів. Участь України в Чорноморському економічному співробітництві (ЧЕС): основні галузеві напрями та пріоритетні завдання. Створення зони вільної торгівлі в рамках ЧЕС. Прикордонне співробітництво України на сучасному етапі: проблеми та перспективи розвитку.

Тема 10. Міжнародні економічні організації у багатосторонньому економічному співробітництві і регулюванні міжнародних економічних відносин

10.1. Роль міжнародних економічних організацій в регулюванні міжнародних економічних відносин.

Основні завдання міжнародного регулювання МЄВ на сучасному етапі. Місце міжнародних організацій у системі регулювання МЄВ. Взаємозалежність суб'єктів міжнародних економічних відносин як об'єктивна передумова координації економічної політики. Поняття «міжнародні економічні організації» (МЄО). Завданнями і функціями сучасних міжнародних організацій. Сучасна система МЄО, її класифікація.

10.2. Економічна діяльність ООН, її рівні.

Цілі та принципи діяльності ООН. Органи системи ООН: головні, допоміжні, спеціалізовані організації і установи, автономні організації. Система головних органів ООН: Генеральна Асамблея, Економічна і соціальна рада ООН (ЕКОСОП). Програми ООН. Регіональні комісії ООН з соціальних і економічних питань. Спеціалізовані органи ООН і міждержавні установи, пов'язані з ООН.

10.3. Міжнародні економічні відносини поза системою ООН.

Характеристика міждержавної економічної організації загальної компетенції – Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Організаційно-функціональна структура ОЕСР. Консультативні групи країн: «G-7», «G-20», «Група 77», їх характеристика.

10.4. Наднаціональне регулювання міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин.

Група Світового банку, мета створення, функції, структура. Міжнародний валютний фонд (МВФ) як одна з головних фінансових організацій: компетенція, фінансові кошти, організаційна структура, особливості кредитної діяльності. Фонди МВФ. Програми МВФ в Україні. Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР). Організації групи Світового банку: Міжнародна фінансова корпорація (МФК), Міжнародна асоціація розвитку (МАР), Багатостороннє інвестиційно-гарантійне агентство (БАГІ). Банк міжнародних розрахунків (БМР) у системі регулювання валютно-кредитних відносин. Організації з регулювання зовнішньої заборгованості: Група десяти («Паризький клуб»), Лондонський клуб. Регіональні банки розвитку. Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), мета створення, функції, структура. Головні напрями діяльності ЄБРР в Україні. Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), особливості його діяльності. Регіональні банки реконструкції та

розвитку в Африці, Азії, Латинській Америці, їх роль у економічному розвитку країн, що розвиваються.

10.5. Міждержавні галузеві організації.

Міжнародні галузеві товарні організації (МТО) як організаційні форми реалізації міжурядових товарних угод, розроблених та існуючих під егідою ЮНКТАД. Типізація міжурядових організацій з регулювання світових товарних ринків. Загальна характеристика міжурядових галузевих організацій. Організація держав-експортерів нафти (ОПЕК) та її арабська група (ОАПЕК). Рада з нафти (АСКОПЕ). Асоціація судновласників (ФАСАЗ). Асоціація вантажовідправників.

10.6. Україна і міжнародні економічні організації.

Участь України в міжнародних інституціях. Особливості співробітництва України з ООН, Міжнародним валютним фондом, Світовим банком, Світової організацією торгівлі на сучасному етапі розвитку економіки.

Тема 11. Економічна єдність світу і глобальні проблеми міжнародних економічних відносин

11.1. Формування економічної єдності світу.

Поглиблення інтернаціоналізації світового господарства. Глобалізація економічного розвитку. Глобальна економіка. Рівні глобалізації. Структуризація глобалізаційного процесу. Суперечливості процесу глобалізації.

11.2. Особливості сучасної економічної глобалізації.

Глобалізація економічного розвитку і роль МЕВ у налагодженні зв'язків національних економік зі світовим господарством, формуванні елементів глобальної економіки. Світова економічна рівновага, механізм її регулювання. Рушійні сили й особливості сучасної економічної глобалізації, її головні форми. Моделі економічного розвитку. Глобальні інвестиційні цикли.

11.3. Глобальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин.

Сутність та ознаки глобальних проблем. Класифікація глобальних проблем: проблеми, що виникають у взаємовідносинах між різними державами; проблеми, які виникають у процесі взаємодії природи і суспільства; проблеми пов'язані з розвитком людини. Міжнародні економічні аспекти вирішення екологічних проблем. Шляхи вирішення глобальної продовольчої проблеми. Глобальна енергетична проблема. Міжнародний тероризм у контексті безпеки світової спільноти.

Тема 12. Проблеми інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків

12.1. Необхідність і значення інтеграції України до світового господарства. Загальні цілі міжнародної економічної політики України

Передумови входження України до світового економічного простору. Місце та роль України у світовій економічній системі. Загальні цілі міжнародної економічної політики України. Проблеми економічної безпеки. Трансформація структури зовнішньої торгівлі. Досягнення експортно-імпоротної збалансованості. Реалізація конкурентних переваг. Україна в міжнародних інвестиційних відносинах. Стабілізація виробництва та його структурна перебудова, залучення іноземних інвестицій. Створення конкурентного середовища.

12.2. Національні економічні інтереси України у сфері МЕВ.

Головні напрями розвитку МЕВ: розвиток двосторонніх міжнародних відносин, розширення участі у європейському регіональному співробітництві, членство в міжнародних організаціях. Етапи інтеграції України до ЄС. Основні напрями співробітництва України з ЄС. Україна як член СОТ: зовнішні детермінанти економічного розвитку країни.

12.3. Пріоритети України в регіональному співробітництві.

Проблеми співробітництва з ЄС. Нові регіональні напрями зовнішньоекономічних зв'язків України. Переваги та загрози лібералізації внутрішнього ринку та зовнішньої торгівлі.

Перелік практичних (семінарських), а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

У навчальному процесі для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів з дисципліни «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» передбачено застосування таких методів навчання: проблемні лекції, міні-лекції, робота в малих групах, кейс-метод, презентації, ділові ігри, банки візуального супроводу.

Проблемні лекції передбачають разом із розглядом основного лекційного матеріалу розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які мають актуальне значення для теорії та практики та відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається (тема 2, 4, 8, 10, 11, 12).

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень (тема 1).

Робота в малих групах дає змогу структурувати практичні заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування (теми 1-12).

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань (теми 1-12).

Лекційна форма проведення занять передбачає застосування таких методів: пояснювально-ілюстративного, методу проблемного викладу, дискусії, дистанційних та медіа технологій навчання (проблемна лекція, відеолекція, лекція-конференція, лекція-діалог) (теми 1-12).

Практичні заняття передбачають застосування методів: частково-пошукового, дослідницького, інтерактивного (робота в малих групах, кейс-метод, презентації, ділові ігри, банки візуального супроводу) (тема 1-12).

Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» здійснюється за накопичувальною (100-бальною) системою оцінювання.

Оцінювання здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів, мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати залік – 60 балів).

Поточний контроль включає оцінювання студентів під час:

Практичних та семінарських занять – активна робота на парі (2 бала за кожне заняття), за умови виконання студентом активної участі в дискусії стосовно теми заняття та відповіді на постелені питання. Загальна кількість балів 24.

Форми поточного оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

фронтальне опитування. Протягом семестру студенти проходять опитування за лекційним матеріалом за темами 1, 3, 5, 7, 9, 11. Максимальна оцінка за кожне опитування – 2 бала. Загальна кількість балів 12;

індивідуальне опитування. Протягом семестру студенти проходять індивідуальне опитування за матеріалом практичних занять за темами 2, 4, 6, 8, 10, 12. Максимальна оцінка – 2 бала за кожне. Загальна кількість балів 12;

контрольні роботи. Протягом семестру студенти пишуть 4 контрольні роботи. Перша

контрольна робота включає теми 1-2 та оцінюється у 5 балів, друга контрольна робота – теми 3-4 та оцінюється у 5 балів, третя контрольна робота охоплює теми 8-9 та оцінюється у 5 балів, четверта контрольна робота охоплює теми 10-11 та оцінюється у 5 балів. Максимальна оцінка за контрольні роботи – 20 балів;

презентація. Протягом семестру студенти роблять 1 презентацію за наданою тематикою, яка оцінюється у 10 балів;

есе. Протягом семестру студенти пишуть есе на задану тему, яке оцінюється у 4 бала;

колоквіуми. Протягом семестру студенти пишуть 2 колоквіуми. Максимальна оцінка за два колоквіуми – 18 балів. Колоквіум 1 включає теми 1-7. Структура колоквіуму 1: 1) 10 тестових питань (1 бала), 2) два теоретичні питання (максимальна оцінка за кожне теоретичне завдання – 1 бал); 3) практичне завдання (максимальна оцінка – 5 балів). Колоквіум 2 включає теми 8-12. Структура колоквіуму 2: 1) 20 тестових питань (2 бала), 2) два теоретичні питання (максимальна оцінка за кожне теоретичне завдання – 1 бал); 3) практичне завдання (максимальна оцінка – 6 балів).

Самостійна робота здобувача включає:

опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;

вивчення окремих тем та питань, що передбачені для самостійного опрацювання;

підготовка до практичних занять;

підготовка до контрольних робіт та інших форм поточного контролю;

пошук (підбір) джерел для підготовки презентацій за заданою тематикою.

Підсумковий контроль проводиться у формі семестрового заліку відповідно до графіку навчального процесу.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці «Шкала оцінювання: національна та ЄКТС».

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1. Предмет і завдання навчальної дисципліни	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція за питаннями: 1. Сутність міжнародних економічних відносин. 2. Об'єкт та предмет вивчення МЕВ. 3. Структура МЕВ. 4. Методи вивчення та дослідження МЕВ.		

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
	Семінарське заняття	Семінарське заняття за темою : “Сутність та основні форми міжнародних економічних відносин.”	Активна робота на парі	2
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; розрахунок показників рівня інтегрованості країни в систему МЕВ	Фронтальне опитування	2
Тема 2. Світове господарство: основні риси та структура	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція за питаннями: 1. Світове господарство як цілісна економічна система. 2. Структура світового господарства. 3. Рівень економічного розвитку країни і її участь у світовому господарстві. 4. Протиріччя у світовому господарстві.		
	Семінарське заняття	Семінарське заняття за темою : “Сутність світового господарства, його основні риси. Сучасні проблеми розвитку світової економічної системи.”	Активна робота на парі	2
			Письмова контрольна робота	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; розрахунок показників рівня інтегрованості країни в систему МЕВ	Індивідуальне опитування	2
Тема 3. Міжнародний поділ праці - матеріальна основа світового господарства	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція за питаннями: 1 Сутність і роль міжнародного поділу праці (МПП) в системі міжнародних економічних відносин. 2.Фактори розвитку і поглиблення міжнародного поділу праці. 3.Форми прояву і реалізації міжнародного поділу праці.		
	Семінарське заняття	Семінарське заняття за темою : “Визначення субстанціональної основи, структури, законів та закономірностей формування та розвитку світового господарства. Особливості механізму вирішення протиріч між суб'єктами міжнародних економічних відносин”	Активна робота на парі	2

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання завдань щодо методичного інструментарію для вивчення та дослідження МЕВ	Фронтальне опитування	2
Тема 4. Міжнародна торгівля як провідна форма міжнародних економічних відносин	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція за питаннями: 1. Генезис міжнародної торгівлі в системі МЕВ 2. Теоретичні основи міжнародної торгівлі. 3. Торгівельні політики країн світу. 4. Торгівельні війни між країнами. 5. Прихований протекціонізм та вільна торгівля		
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою: “Розрахунок індексу внутрішньогалузевої торгівлі в умовах збалансованої та незбалансованої зовнішньої торгівлі. Визначення абсолютних та порівняльних переваг країни. Розрахунок альтернативної ціни”	Активна робота на парі	2
			Письмова контрольна робота	5
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; дослідження еволюції розвитку міжнародних економічних відносин	Індивідуальне опитування	2	
Тема 5. Міжнародне виробничо-інвестиційне співробітництво	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція за питаннями: 1. Сутність, передумови та форми міжнародного руху капіталу. 2. Прямі іноземні інвестиції: сутність, причини, форми та наслідки. 3. Портфельні іноземні інвестиції: сутність, види, особливості формування інвестиційного портфелю. 4. Інвестиційний клімат країни: сутність, складові та методи оцінки.		
	Практичне заняття	Семінарське заняття за темою: “Сутність та особливості міжнародної торгівлі послугами. Класифікація послуг у світовій економіці”	Активна робота на парі	2
Самостійна робота				

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; аналіз товарної та географічної структури зовнішньої торгівлі України	Фронтальне опитування	2
Тема 6. Міжнародна міграція робочої сили	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція за питаннями: 1. Сутність, види та причини міжнародної міграції робочої сили. 2. Основні напрями та центри тяжіння міжнародних міграційних потоків. 3. Економічні наслідки міжнародної міграції робочої сили. 4. Особливості сучасного розвитку світового ринку праці. 5. Державне та міжнародне регулювання міжнародних міграційних процесів.		
	Практичне заняття	Семінарське заняття за темою “Мотивація міжнародного руху капіталу. Прямі іноземні інвестиції та портфельні іноземні інвестиції: спільні та відмінні риси. Інвестиційний клімат та інвестиційний ризик: методи оцінки”	Активна робота на парі	2
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання практичних завдань щодо оцінки інвестиційного клімату країни	Індивідуальне опитування	2
Есе			4	
Тема 7. Міжнародний науково-технічний обмін	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема заняття "Міжнародне науково-технічне співробітництво". 1. Сутність міжнародного трансферу технологій 2. Правові форми захисту технологій. 3. Міжнародні комерційні і некомерційні науково-технічні зв'язки. 4. Сучасний стан світового ринку технологій.	Колоквіум	8
	Практичне заняття	Семінарське заняття за темою “Дослідження закордонного досвіду створення та функціонування технопарків, технополісів, бізнес-інкубаторів”	Активна робота на парі	2
<i>Самостійна робота</i>				

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання практичних завдань щодо оцінки рівня інноваційного розвитку країни	Фронтальне опитування	2
Тема 8. Світова валютна система. Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція за питаннями: 1. Генезис світових валютних систем. 2. Види та характеристики валют світу. 3. Види міжнародних розрахунків 4. Структура платіжного балансу та його значення. Методи регулювання платіжного балансу		
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою “Розрахунок валютного курсу методом прямого та оберненого котирування; крос-курсу, номінального та реального валютного курсу. Визначення рівня ревальвації та девальвації валюти”	Активна робота на парі	2
			Письмова контрольна робота	5
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання практичного завдання на структурування платіжного балансу	Індивідуальне опитування	2	
Тема 9. Міжнародна економічна інтеграція	Лекція	Проблемна лекція за питаннями: 1. Сутність, головні передумови та цілі міжнародної економічної інтеграції. 2. Типи інтеграційних об’єднань. 3. Оцінка міжнародних інтеграційних процесів. 4. Сучасні інтеграційні угруповання країн. 5. Україна в світових та регіональних інтеграційних		
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою: “Визначення статичних та динамічних ефектів інтеграції в залежності від характеру зовнішньоторговельної політики держави. Визначення потенційних інтеграційних переваг України за умов взаємодії з ЧЕС, ЄС”	Активна робота на парі	2
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; дослідження принципів та рівнів міжнародної економічної інтеграції	Фронтальне опитування	2

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 10. Міжнародні економічні організації в регулюванні МЕВ	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція за питаннями: 1. Роль міжнародних економічних організацій в регулюванні міжнародних економічних відносин. 2. Економічна діяльність ООН.		
		3. Міжнародні економічні відносини поза системою ООН. 4. Наднаціональне регулювання міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин. 5. Міждержавні галузеві організації. 6. Україна і міжнародні економічні організації.		
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою: “Роль міжнародних економічних організацій в регулюванні МЕВ. Регулювання міжнародної торгівлі в рамках СОТ. Регулювання світового ринку технологій (COIB)”.	Активна робота на парі	2
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; дослідження особливостей регулювання МЕВ на міжнародному рівні	Індивідуальне опитування	2
			Презентація	10
Тема 11. Економічна єдність світу і глобальні проблеми міжнародних економічних відносин	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція за питаннями: 1. Формування економічної єдності світу. 2. Особливості сучасної економічної глобалізації. Її основні прояви. Загрози та можливості. 3. Глобальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин та шляхи їх вирішення. 4. Особливості сучасної геоекономічної моделі розвитку України в міжнародному контексті		
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою: “Діяльність МОТ та МОМ з регулювання міжнародних міграційних процесів. Наднаціональне регулювання міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин”.	Активна робота на парі	2
Письмова контрольна робота			5	

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; дослідження сучасних особливостей прояву глобалізації міжнародного економічного співробітництва	Фронтальне опитування	2
Тема 12. Проблеми інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція за питаннями: 1. Необхідність і значення інтеграції України до світового господарства. Загальні цілі міжнародної економічної політики України. 2. Національні економічні інтереси України у сфері МЕН. 3. Пріоритети України в регіональному співробітництві.	Колоквіум	10
	Семінарське заняття	Практичне заняття за темою: “Визначення потенційних інтеграційних переваг України за умов її взаємодії з Європейським Союзом”	Активна робота на парі	2
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; інтеграційні пріоритети України в умовах глобалізації світової економіки	Індивідуальне опитування	2
Залік				100

Рекомендована література

Основна

1. Світове господарство і міжнародні економічні відносини: навчальний посібник [Електронний ресурс] / С. В. Бестужева, В. О. Козуб, Н. В. Проскурніна, В. А. Вовк, Ю. Б. Доброскок. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 166 с.
2. Світове господарство і міжнародні економічні відносини: практикум [Електронний ресурс] / С. В. Бестужева, В. А. Вовк, С. В. Громенкова [та ін.]. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 165 с.
3. Бестужева С. В. Міжнародна економічна діяльність України: навч.-практ. посіб. [Електронний ресурс] / С. В. Бестужева. – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 197 с.

Додаткова

4. Бестужева С. В. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку / С. В. Бестужева, О. М. Котиш, І. В. Мілько // Coastal regions: problems and paradigms of socio-economic development. Section 2. Institutional support of regional development : Колективна монографія. – Riga, Latvia, 2018. – С. 206–233.
5. Бестужева С. В., Козуб В. О. Економічне забезпечення розвитку суб'єктів господарювання у сфері міжнародного бізнесу: формування ефективної системи ризик-

менеджменту / С. в. Бестужева, В. О. Козуб //Проблеми правового, фінансового та економічного забезпечення розвитку національної економіки: монографія / за ред. Л. М. Савчук, Л. М. Бандоріної. – Дніпро: Пороги, 2021. – С. 4-52. – Режим доступу

6. Бестужева С. В., Козуб В. О. Теоретико-методичні аспекти визначення впливу глобалізаційних процесів на розвиток економіки України / С. В. Бестужева, В. О. Козуб //Науковий вісник Ужгородського національного університету. – Випуск 36, 2021 р. – С. 25-30.

7. Бестужева С. В. Теоретико-методичне забезпечення підвищення рівня екологічної безпеки України в умовах євроінтеграції / С. В. Бестужева, І. В. Литовченко, В. О. Бестужев // Науковий погляд: економіка та управління. – 2019. – №1 (63). – С. 149-159.

8. Бестужева С. В. Сучасні проблеми та перспективи інвестиційного співробітництва України / Т. В. Шталь, С. В. Бестужева, А. П. Пестун // Приазовський економічний вісник. – 2019. – №2 (13). – С. 31-36.

9. Бестужева С. В. Розвиток валютної політики України в контексті євроінтеграції: методичний аспект / С. В. Бестужева, Т. С. Бунчикова // Економічні студії. Випуск 1 (27) березень 2020 р.– Львів, 2020. – С. 27-35.

10. Громенкова С. В. Міжнародна трудова міграція як фактор впливу на конкурентоспроможність країн та їх економічне зростання / С. В. Громенкова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – Херсон : ВД «Гільветика», 2018. – Випуск 29. – С. 37–40.

Інформаційні ресурси

11. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації. – Режим доступу : <http://unwto.org>.

12. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

13. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua>.

14. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. – Режим доступу : <http://imf.org>.

15. Офіційний сайт Міжнародної організації з міграції. – Режим доступу : <http://iom.org>.

16. Офіційний сайт Світового банку. – Режим доступу : <http://worldbank.org>.

17. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. – Режим доступу : <http://wto.org>.

18. Офіційний сайт Статистичної служби Європейського Союзу. – Режим доступу : ec.europa.eu/eurostat.

19. Офіційний сайт ЮНКТАД. – Режим доступу : <http://unctad.org>.

20. Сторінка курсу «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» на платформі Moodle (персональна навчальна система) : веб-сайт. URL: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=4646>